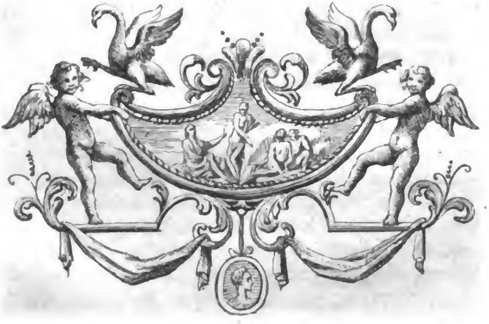
DE CHRISTI DOMINI ASCENSIONE ORATIO

HABITA IN SACELLO PONTIFICIO

A COM. NICOLAO MILZETTI

FAVENTINO

PRID. KAL. JUNIAS MDCCLIII.

ROMÆ MDCCLIII.

EXCUDEBAT JOANNES GENEROSUS SALOMONI

IN FORO S. IGNATII.

SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

BENEDICTO XIV.

PONT. MAX.

NICOLAUS MILZETTI
FELICITATEM.

QUÆ *res in republica duæ plurimum valent, atque optimum Principem conſtituunt, ea in te,* Beatissime Pater, *intuemur, atque admiramur; rerum ſcilicet optime gerendarum ſcientiam, & virtutem, in-*

Digitized by Google

nocentiamque morum: quæ quidem ſi diſiunctæ conſiderentur, licet contemnendæ haud ſint, conjunctæ tamen ita habendæ ſunt, ut nihil ultra deſiderari poſſe videatur. Ecquis enim eſt, qui cum ea, quæ ſcriptis mandaſti (mandaſti autem plurima) perlegerit, tum ſibi facile non perſuaſerit, eſſe te maximis, excelſiſque viris aut æquandum, aut certe anteferendum? Tanta enim eruditione referta ſunt, tantaque doctrina, & eloquentia exornantur, ut vix quemquam tibi parem inveniri poſſe putem, ſuperiorem autem omnino nullum. Hæc autem cum non mea tantum, ſed communis etiam omnium ſententia ſit, futurum exiſtimo neminem, qui eſſe a me quidquam minus vere, minuſque caſtigate dictum arbitretur. Quid de vitæ ratione, præclariſque in Chriſtianam Rempublicam meritis, & ſummis in omnes collatis beneficiis dicam, quibus factum eſt, ut apud omnes magnam & laudem, & gloriam conſequerere? Nimium multa hic enarranda eſſent haud finem habitura, ſi locus, & modeſtia tua pateretur. Sed tacitus præterire non poſſum,

Digitized by Google

quæ in Æmiliam Provinciam, in qua ego natus, altus, educatuſque ſum, tua virtute, liberalitate, atque munificentia commoda permanarunt. Nam cum Urbes, Oppida, Cives, Coloni denique omnes in ſummas anguſtias adducti eſſent, vix ut eis proſpici poſſe videretur; propterea quod omnia fere, quæ ex cultu agrorum congeſta erant, non modo ad alias Provincias non deferrentur, ſed ne ad cetera quidem ejuſdem Provinciæ loca (quod durius erat) nonniſi ingenti ſumptu, ſolutiſque graviſſimis vectigalibus tranſveherentur, quæ res quantum incolis detrimenti afferrent, nemo eſt, qui non intelligat; effeciſti tu quidem auctoritate, providentiaque tua, ut ſtatis anni temporibus liberum Commercium non modo cum Oppidis, lociſque vicinis, ſed cum aliis etiam Provinciis ditioni tuæ ſubjectis, eſſet. Qua quidem re declaraſti, nihil tibi majus, antiquiuſque fuiſſe, quam ut ſaluti ſubditorum, utilitatique conſuleres. Neque vero id ſolum, ſed alia etiam plurima extant argumenta amoris, & beneficientiæ erga Provinciam

Digitized by Google

tuę, quorum memoria, & recordatio ſemper jucunda erit, quęque miſſa facio, ne tua ſumma abutar clementia. Quoniam vero ex publica felicitate privatorum commoda oriuntur, hinc ego, quaſi in me ipſum tot redundarint utilitates, mihi vehementer ſum gratulatus, quod facta mihi coram tanto Pontifice poteſtas dicendi eſſet, ut cum ampliſſimo nomini tuo Orationem hanc meam inſcriberem, gratias etiam tibi, quas poſſem maximas, & agerem, & haberem. Quod dum facio D. O. M. oro, obteſtorque, ut te ſoſpitem, atque incolumem ad Chriſtianę Reipublicę felicitatem, gloriam, atque ornamentum quam diutiſſime ſervet.

ORA-

Digitized by Google

ORATIO.

SI ullus unquam fauſtus illuxit, quo nobis lætandum maxime ſit, hunc ego eſſe arbitror diem, quo Chriſtus ſervator in cælum ad Patrem aſcendit, Spiritum Paraclitum miſſurus, qui Apoſtolos non confirmaret animis modo, ſed etiam incitaret, ut univerſum Orbem promulgandæ unius veræ religionis cauſa peragrarent. Hoc enim die perfecta humani generis Redemptio eſt, hoc die Redemptor ipſe officio cumulatiſſime functus ſuo, aſcendens in altum, captivamque ducens captivitatem (*a*) tantam mortalibus fidem, ſpem, & caritatem largitus eſt, ut qui ante erroribus, vitiiſque implicati in tenebris, & in umbra mortis ſedebant, iidem nunc veritatis luce perfuſi, ſeſe crucifixi ſectatores, atque diſcipulos eſſe profiteantur. Ac mirabile quidem vi-

(*a*) Eph. 4. 8.

Digitized by Google

deri nemini debet hanc adeo inſignem humanæ voluntatis tam repente in Deum converſionem extitiſſe, cum idem ille mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Jeſus, antequam migraret in cælum, non dixerit modo: *expedit vobis ut ego vadam* (*a*), ſed etiam confirmarit, nunquam ſe Apoſtolos, Chriſtianoſque cæteros Orphanos relicturum. Ac non reliquit profecto Orphanos eos, quibus ſemper ſuo præſidio, auxilioque præſto fuit, quos fide munivit, quos ſpe confirmavit, quos caritate incendit, quos omni virtutum genere exornavit, quæ omnia ut contigerint, breviter a me deſcribi patiemini.

Illud erat profecto Divini Verbi conſilium, ut ſuo in terram adventu infirmitatem omnem ſanaret, & Regnum, quo homines ob primi Parentis crimen excluſerat, iiſdem compararet, uti deinceps heredes quidem Dei, coheredes autem Chriſti dicerentur, & eſſent (*b*). Id ut perficeret nobiſcum degens in ſimilitudinem carnis peccati (*c*), non pericula, non minas, non ſupplicium, non vulnera, non mortem denique recuſavit, ſed tanquam Ovis ad occiſionem ductus eſt, & non aperuit os ſuum (*d*), ut humanum genus una ſui corporis hoſtia a ſervitute, atque interitu vindicaret, ac quemadmodum per unius inobedientiam peccatores conſtituti ſunt multi, ita per unius obedientiam multi item juſti conſtituerentur (*e*). Quamquam paſſioni Chriſti, quod neminem præterit, infinitum pretium ineſſet, perque eam adſerti mortales eſſent in libertatem, nullum ut eſſet impedimentum,

(*a*) Joan. 16. 7.
(*b*) Ad Rom. 8. 17.
(*c*) Loc. cit. v. 3.
(*d*) Act. 8. v. 32.
(*e*) Ad Rom. c. 5. v. 19.

Digitized by Google

tum, quominus ad cæleſtem Patriam perducerentur, aperiendæ tamen ipſius ingreſſu cæli fores fuerunt, præparanduſque hominibus locus, ut perpetuo felices, beatique in gloria ſempiterna eſſent. Ipſe enim caput erat, nos illius membra. Igitur ut capiti membra conjungerentur, ipſe erat elevandus, omnique cumulandus gloria, quam deinceps nobis in Beatorum ſocietatem cooptatis magnificentiſſime impertiret. Quamobrem ſapienter imprimis ab S. Thoma Aquinate (*a*) animadverſum, litterarumque monumentis mandatum eſt, paſſionem Chriſti, veram fuiſſe ſalutis, Aſcenſioniſque noſtræ cauſam, propterea quod merito Redemptoris ſublatum peccatum ſit; Aſcenſum autem Chriſti fuiſſe quoddam aſcenſus noſtri initium, cum capiti in cælum admiſſo, membra conjungi oporteat. Jure igitur, ac merito Chriſtus ipſe ab Apoſtolis interrogatus, cur tam cito illos præſentiſſimo, gratiſſimoque aſpectu ſuo privaret, & in cælum contenderet; *Vado*, inquit, *parare vobis locum* (*b*), & paullo poſt, *quo ego vado ſcitis, & viam ſcitis*. O admirabilem Chriſti erga nos voluntatem! o incredibilem bonitatem omnium litteris, ac linguis prædicandam! Deus, Deus ipſe atque etiam homo Aſcenſione ſua viam nobis in cælum munire ſtatuit, quo facilius optatiſſimum laborum finem aſſequamur, cum ſedem in illo beato Regno, quod Patris, ſuumque eſt, paraturum ſeſe profiteatur. Maximum quiddam revera eſt, culpam abſtergere, dextram jacentibus ultro, peramanterque præbere, fractos, jacenteſque

(*a*) 3. p. quæſt. 57. art. 6. ad ſecundum.

(*b*) Joan. 14. v. 2. 4.

Digitized by Google

teſque erigere, atque erectos confirmare. Majorem enim caritatem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis (*a*). Maximum cæleſtem Regiam antea occluſam reſerare, reſeratamque ita exhibere, ut ſuſpenſos, hærenteſque quodammodo intrare compellat (*b*). Quorum alterum principium quoddam, alterum finis œconomiæ Chriſti, & veluti coronis fuit Redemptionis. Atque hoc cum ſit Aſcenſionis proprium, ac peculiare, adeo ut cum Apoſtolo recte dicere poſſimus. *Convivificavit nos, & conſedere fecit in cæleſtibus* (*c*), quis eſt qui non intelligat, quam eſſe obſtricti Deo, quantumque gaudii, & lætitiæ ob inſigne beneficium capere debeamus? Quod ſi per Chriſti Aſcenſionem, quæ felix clauſula totius itinerarii Filii Dei a Bernardo (*d*) appellatur, omni ex parte abſolutum fuit ſingulare, ac maximum Redemptionis opus: reſtat ut quomodo per eandem fidei quoque, ſpei, & caritati maximum datum fuerit incrementum, videamus. Erat profecto ædificanda in hoc terrarum orbe Eccleſia Dei, atque ita munienda, ut ab improborum armis, ab injuria temporum, ab Inferorum hoſtium inſidiis non modo non expugnari, ſed ne' labefactari quidem poſſet. Erant eligendi, ſecernendique ab aliis, quos Deus ſanguine ſuo redemptos a communi, lugendaque impiorum internecione immunes eſſe decreverat, ita quidem, ut noſtram quoque operam conferremus; iiſque tantummodo ea veluti corona juſtitiæ (*e*) potiri datum eſſet, qui in hujus vitæ curriculo Chriſti veſtigiis inhæ-

(*a*) Joan. c. 15. v. 13.
(*b*) Luc. cap. 14. v. 13.
(*c*) Ad Eph. 2. v. 5. 6.
(*d*) Serm. 2. de Adſcenſ.
(*e*) Ad Cor. l. c. 3.

Digitized by Google

inhærentes, omniumque virtutum genere præſtantes bonum certamen certaſſent, curſum conſumaſſent, fidemque ſervaſſent (*a*). Supremæ enim juſtitiæ eſt accomodata meritis præmia perſolvere, ut referat unuſquiſque propria corporis prout geſſit (*b*). Quod ſi ita eſt, o ſtultas hominum cogitationes! o abſtruſa, & recondita divinæ mentis conſilia! Nonne poterat Jeſus ſolutis mortis repagulis unicuique in illa majeſtate, & gloria ſe videndum præbere, ut nobis etiam quod Joanni (*c*) optatiſſimum, beatiſſimumque contigit, dicendum foret, *Vidimus, vidimus gloriam ejus; gloriam quaſi unigeniti a Patre*? Nonne poterat vi, & poteſtate ſignorum, doctrinæ, ac prædicationis virtute, ipſa denique præſentia ita mortalium corda devincire, ab omni humanarum rerum cupiditate divellere, ad virtutem inflammare, ad ſe unum ita rapere, atque adducere, ut in ipſo perpetuo & forent, & viverent? Atque, ut paucis dicam, nonne poterat momento temporis ſtabilire Eccleſiam ſuam, firmamque facere? Sed quid tum? Nonne majori admiratione digna res eſt, quod remoto virium, armorumque conatu Eccleſia innumeris præliorum fluctibus, ac tempeſtatibus agitata ſemper floruerit, & quaſi lilium inter ſpinas pura, & illibata permanſerit, & barbaræ, remotioreſque nationes, ipſi denique Chriſtiani nominis hoſtes infenſiſſimi ferrum, flammamque minitantes eidem ſponte ſe, libenterque ſubmiſerint, & quam antea cruentis armis, perdiтiſque conſiliis oppugnarant, tuerentur deinde, auge-

(*a*) Ad Cor. loc. cit.
(*b*) Ad Cor. c. 5.
(*c*) Joan. c. 1. v. 14.

Digitized by Google

gerent, amplificarent? En profecto quomodo Chriſtus Jeſus ſuo digreſſu, & profectione fidei noſtræ locum dederit. Quamvis enim neque ipſum, neque ejus gloriam videamus niſi per ſpeculum in enigmate (*a*), cum tamen fides, quemadmodum dictum a Paulo eſt, (*b*) ſperandarum ſit ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium, in ipſum credimus, ejuſque legi obtemperamus. Nobis igitur ipſi gratulemur, quod tantas nobis attulerit Aſcenſus Chriſti in cælum utilitates. Quam enim gloriam, quam felicitatem, quod prœmium inde non conſequemur! Ipſe Chriſtus non felices, & fortunatos appellans, *Beati*, ait, *qui non viderunt & crediderunt* (*c*). *Ubi* enim *quis credidit*, inquit Ambroſius (*d*), *ira Dei diſcedit, vita autem accedit*. Neque ſolum in ipſum credimus, verum ſpe etiam erigimur, ut quo pervenit gloria capitis, eo tendat membrorum affectus. Spes enim non niſi bonarum rerum, ut ait Auguſtinus (*e*), nec niſi futurarum, & ad eum pertinentium, qui ſpem gerere perhibetur. Quamobrem volens Deus, ut omnis noſtra cogitatio in eo expetendo verſaretur, procul abiit a conſpectu hominum, atque humanam, quam ſumpſerat naturam, in cælum evehens Regnum æternum, non temporaneum ſpei noſtræ fructum fore præmonſtravit. Non enim habemus hic manentem Civitatem, ſed futuram inquirimus (*f*); inquirimus autem Jeruſalem; quæ ſurſum eſt

(*a*) Ad Cor. 13.
(*b*) Ad Hæbr. c. 11.
(*c*) Joannis c. 19. v. 29.
(*d*) S. Ambr. de pænit. lib. 1. c. 12.
(*e*) S. Aug. lib. de fide, ſpe, & caritate c. 8.
(*f*) Ad Hæbr. 13. 14.

Digitized by Google

eſt Mater noſtra (*a*). Præclare vero Tertullianus (*b*). *Quemadmodum*, inquit, *nobis arrhabonem ſpiritus reliquit, ita & a nobis arrhabonem carnis accepit, & vexit ad cælum ſummæ illuc aliquando redigendæ. Securæ eſtote caro, & ſanguis, uſurpaſtis & cælum, & terram, & Regnum Dei in Chriſto.* Jam de amore quid dicam? Fatendum enim vero magis delectare quod præſens eſt, quam quod abeſt. At vero ſi quod amatur procul a nobis ſit, majori in illud deſiderio, & amore inflammamur, & longe majori gaudio perfundimur, cum ea, quæ vehementius optabamus, tandem aliquando conſequimur. Neque alia ſane de cauſa Judæos terra promiſſionis acquiſita tantopere gaviſos eſſe arbitror, niſi quia illam perpetuo, & diutiſſime deſiderarunt. Deſiderium enim cum ſit rerum abſentium concupiſcentia, quemadmodum ab Auguſtino (*c*) definitum eſt, parit amorem, quæque diu deſiderata ſunt, dulcius obtinentur, cum cito data vileſcant (*d*). Itaque Chriſtus hominum mentes ad cæleſtia conſideranda quaſi manu ducens, a nobis diſceſſit, & deſiderium ſui relinquens amorem noſtrum erga ſe experiri voluit, ut cum ad ipſum, quem ſpiramus unum, quo fidimus uno, poſt longinquas peregrinationes, diuturnoſque labores evolabimus, majori nos jucunditate cumulandos eſſe intelligamus. Adimplebimur quippe lætitia cum vultu Dei ſatiabimur (*e*), cum apparuerit gloria Domini (*f*), qui nos de torrente voluptatis potabit (*g*). Quamquam

(*a*) Ad Galat. 4. 26.
(*b*) Tertull. de reſurect. carnis.
(*c*) S. Aug. t. 4. in pſal. 98. ſerm. 8.
(*d*) Idem t. 5. ſerm. 61. c. 5.
(*e*) Pſal. 16. 10.
(*f*) Pſal. 16. 15.
(*g*) Pſal. 35. 9.

Digitized by Google

quam vero corpoream ſui præſentiam ſubtraxerit, magis tamen, quam ſi nobiſcum perpetuo manſiſſet, utilitati noſtræ conſuluiſſe, credendum eſt. Quare ipſe diſcipulos alloquens graviſſimis verbis illis, jam pene rebus ſuis diffidentes ad ſpem, lætitiamque excitabat: *Expedit vobis, ut ego vadam* (*a*), quaſi dicere vellet, teſte Auguſtino (*b*): *Expedit vobis, ut hæc forma ſervi auferatur a vobis. Caro quidem factum verbum habito in vobis, ſed nolo ut me carnaliter adhuc diligatis, & iſto lacte contenti ſemper infantes eſſe cupiatis. Si alimenta tenera, quibus vos alui, non ſubtraxero, ſolidum cibum non eſurietis, ſi carni carnaliter hæſeritis, capaces ſpiritus non eritis.* Chriſtus igitur amorem noſtrum vere cæleſtem, & Chriſtiano viro dignum reddidit, effecitque, ut quem nunc abſentem cogitamus, eundem ut Deum veneremur, ac diligamus. Etenim licet ipſum forma hominis indutum amplius non intueamur, divinitus tamen nobiſcum eſt ſicut ipſe promiſſit: *Ecce ego vobiſcum ſum uſquè ad conſumationem ſæculi* (*c*). Quin immo ipſo ſedente ad dexteram Dei Patris (*d*), & cauſam noſtram ſingulari miſericordia tuente (*Advocatum* enim *habemus ad Patrem, qui etiam interpellat pro nobis*) (*e*) ſperandum eſt magnam inde in nos manaturam copiam beneficiorum. Quæ cum ita ſint, quanto amore eum proſequamur oportet, qui tantam in nos oſtendit, ut qui prior nos dilexit (*f*), caritatem! Quanta alacritate hunc diem colere debemus, quo cælorum portæ reſeratæ ſunt: quo nos ad fidem, ſpem, & carita-

tem

(*a*) Joan. 16. 7.
(*b*) S. Aug. tract. 94. in Joan.
(*c*) Math. 28. 20.
(*d*) Math. 22. 44.
(*e*) 1. Joan. 2. v. 1.
(*f*) Ep. 1. Joan. 4. 19.

Digitized by Google

tem adeo excitati ſumus, ut ſi has omnes virtutes coluerimus, dubitare nequeamus, quin ſuper omnia bona conſtituamur illius, qui hodie aſcendit, atque una cum Patre, Sanctoque Spiritu unus vivit, & regnat Deus in cælorum gloria ſempiterna!

401029

Digitized by Google

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

F. M. de Rubeis Patriarcha Conſtant. Viceſg.

IMPRIMATUR.

Fr. Vincentius Elena Magiſter Socius Rmi Patris Magiſtri Sacri Palatii Apoſtolici Ordinis Prædicatorum.

Digitized by Google